

РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция и учебната дейност на **гл. ас. д-р Искра Цанкова Петкова**

участваща в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност 05.07.01 - Теория на възпитанието и дидактика, за нуждите на преподаването по социална педагогика в сектор „Социални и фармацевтични грижи“ към медицинския колеж в Медицинския университет – Плевен, обнародван в Държавен вестник бр. 54 от 21.06.2013г.

от проф. д.п.н. Емилия Миленкова Рангелова, област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика /Теория на възпитанието и дидактика/
E-mail – erangelova@abv.bg

В обявения от медицинския университет гр. Плевен конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в научната област „Педагогически науки”, професионално направление „Педагогика”, научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика“, участва само един кандидат – гл. ас. д-р Искра Петкова.

Анализът на научната продукция и преподавателската дейност на гл.ас. д-р Искра Петкова показва, че цялостният ѝ творчески и професионален път е свързан с възпитанието, със социализацията и ресоциализацията на деца със социални проблеми; с подготовката на специалисти за работа с тези деца.

За това съдейства и успешно завършената специалност „Предучилищна педагогика“ през 1974г. в Института за начални и детски учители “Лазар Станев“ в гр. Плевен, а през 1993г. - завършената специалност с магистратура - «Предучилищна педагогика“ във ВТУ“Св.св. Кирил и Методий“ и втората магистратура - „ Социална работа с деца“ в педагогическия факултет на СУ»Св. Кл. Охридски» през 2006г., и

успешно защитената дисертация през 2009г. за получаване на образователната и научна степен »доктор» по научната специалност 05.07.01. „Теория на възпитанието и дидактика“ .

И докторатът, и целият професионален и творчески път на гл.ас. д-р Искра Петкова са свързани с научната специалност на обявения конкурс за доцент.

Професионалната ѝ реализация е адекватна на завършените магистратури. 18 години гл. ас. Искра Петкова работи като детска учителка, 17 години - като директор на Дом за деца, лишени от родителска грижа „Детелина“, а от февруари 2011г. е избрана за главен асистент в медицинския колеж на медицинския университет- Плевен.

За професионалното ѝ израстване съдействат и успешно завършените следдипломни специализации.

В конкурса за доцент главен асистент д-р Искра Петкова участва с 47 публикации, от които: 2 самостоятелни монографии - едната на български език, а другата – на руски език, 2 учебника, от които единият е самостоятелен, а другият - в съавторство; 3 статии в чужди научни списания; 11 статии в български научни списания; 9 статии в чужди издания и 20 статии в български научни издания. Всички публикации са в списания и сборници с ISBN. Цялата научна продукция е по темата на конкурса и е създадена след получаване на научната степен „доктор по педагогика“, както изисква Законът за развитие на академичния състав в Република България.

Анализът на научната продукция позволява да се очертаят основните приноси на гл. ас. доктор по педагогика Искра Петкова в няколко направления: теоретико-практическа работа с деца, лишени от родителска грижа; система на работа със специалисти, работещи с децата, лишени от родителска грижа; теоретико-практическа дейност за обучението на студенти, бъдещи специалисти в социално-педагогическата практика;

професията “приемен родител”; система на работа с младежи и възрастни хора от рискови групи.

Принос в педагогическото познание е разработеният и апробиран в практиката модел за социална адаптация и ресоциализация на деца, отглеждани и възпитавани в дом за деца. Специално внимание в модела е отделено на факторите, обуславящи феномена „дете, лишено от родителски грижи“ (публикации № 16, 50); на ролята и мястото на педагогическото взаимодействие, което осигурява подкрепящата, детето, микро среда (публикации № 1, 2, 3, 4, 5, 12, 17, 29, 50, 51, 53); на спецификата на груповата и индивидуална работа с тези деца (публикации № 1, 2, 7, 11, 15, 17, 25, 27, 29, 42, 44, 47, 50, 51, 53).

Доказана е необходимостта от непрекъснато усъвършенстване на нормативната уредба, свързана с дейността на домовете за деца, лишени от родителска грижа в съответствие с динамиката в развитието на алтернативните социални услуги (публикации № 1, 18, 50).

С реални факти в социално-педагогическата практика е потвърдена ефективността от използването на иновативни форми и методи за работа с детето, лишено от родителска грижа в процеса на социалната му адаптация и ресоциализация, които могат да бъдат приложени в масовата социално-педагогическа практика. (публикации № 1, 11, 15, 17, 25, 43, 47, 50, 51).

Принос в педагогическото познание е създаденият и реализиран в педагогическата практика модел за професионално развитие, усъвършенстване и перманентна квалификация на специалистите, работещи с децата, лишени от родителска грижа. Специално внимание е отделено на повишаване мотивацията на персонала, работещ с децата, който включва: система за перманентна квалификация, лична професионална реализация, материално стимулиране, подобряване на работната среда. Въведената оценка на дейността на всеки специалист,

чрез рейтинг-скала е съобразена с професионалните характеристики на всяка професия (публикации № 1, 6, 9, 10, 12, 19, 20, 24, 26, 32, 37, 40, 41, 50, 51).

Приносен характер имат и изследванията, свързани с професията „приемен родител“. Задълбоченото и аналитично проучване на съществуващата нормативна база, регламентираща професионалната подготовка на “приемния родител” и съответната практика, позволяват на гл.ас. Искра Петкова да обоснове актуалните проблеми на тази нова професия и да докаже необходимостта от разработването на съответни Държавни образователни изисквания, на стандарти за подготовката и професионалната реализация на приемния родител (публикация № 34).

Приносен характер имат и изследванията, утвърждаващи необходимостта от създаване на система за работа с младежи и възрастни от рискови групи. Анализирани са проблемите на здравното възпитание на младежи от ромска етническа общност и потребността от включване на възрастния човек в интересни и значими за него дейности. Направените препоръки по посока на изграждане на програми за работа с тези социално-рискови групи - програма за здравно възпитание на младежи от ромска етническа общност и програма за включване на възрастните хора в интересни и достъпни за възрастта им дейност, имат работещ за практиката характер (публикации от списъка № 13, 31, 33).

За приносите и качеството на научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Искра Петкова говорят и авторските справки за: цитиранията-12, от които 10 в български издания и 2 – в чужди; 15 участия в научни форуми; участието в 7 проекта и 1 програма с международно финансиране.

Гл.ас. Искра Петкова е уважаван преподавател, както от преподавателите в колежа, така и от студентите. Представените официални

справки показват, че е налице необходимият брой учебни часове по дисциплините, които съответстват на темата на обявения конкурс за доцент.

Интерес представлява разработеният от гл.ас. Искра Петкова курс от лекции и упражнения по учебната дисциплина “Социална педагогика”. Тя е в съответствие с изискванията за общопрофесионалната подготовка на специалиста - социален работник, който се подготвя в Медицинския колеж към Медицински университет. В самостоятелния си учебник „Социална педагогика“, гл. ас. Искра Петкова разкрива съдържателните направления на учебната дисциплина, а именно: “Теоретични основи на социалната педагогика”, “Понятийно-терминологична система на социалната педагогика”, “Изследователски методи на социалната педагогика”, “Съдържание на социално-педагогическата дейност”, “Социално-педагогически модел за работа с деца и лица със социални проблеми”, “Система на социално-педагогическата работа с деца и лица със социални проблеми” (публикация № 52).

В работата си със студентите тя убедително обосновава особеностите на социалния работник и основните му области на дейност, които са отразени в специална статия (публикация № 30).

В практическите упражнения със студентите, гл.ас. Искра Петкова умело използва интерактивни методи за индивидуално общуване и работа в малка група като: методът “рисунок на символ” за определяне основните характеристики на насилието и тактиките на семейно възпитание; изработка на колаж за създаване на общност; мозъчна атака и работа в малка група за изясняване общите и специфични изисквания при използване методите за социално-педагогическа работа; работа по проект, като метод на обучение в социално-педагогическата практика. Резултатите

от приложението на тези методи са отразени в публикациите под № 21, 22, 23, 35, 39, 49, 50, 51.

Доказателство за ефективността от използваните форми и методи в обучението на бъдещите специалисти от гл.ас. Искра Петкова са и резултатите от проведеното целенасочено изследване със студентите, отразени в публикациите под № 21, 22, 23, 39, 49, 50, 51.

Анализите на изследванията, свързани с професионалната мотивация, използването на практически упражнения в подготовката и ролята на преддипломния стаж показват, че в процеса на обучение студентите усвояват теоретични и практически знания, които им помагат да разберат същността и особеностите на бъдещата си професия (публикации № 8, 35, 38, 50, 51).

Интерес представляват и получените резултати от използването на „работа по проект“ като метод за обучение и условие за формиране и развитие на професионални умения у бъдещите специалисти в социално-педагогическата практика. Анализът на получените данни от проведеното изследване със студентите показва, че изпълнението на планираните дейности студентите приемат като предизвикателство, като възможност да приложат в практиката усвоените теоретични знания (публикация № 49).

Към всичко това не мога да не прибавя и активното участие на гл.ас. Искра Петкова в научни общества, в редакционни колегии, в различни организационни комитети, провеждащи научни и приложни педагогически форуми.

Количественият и качествен анализ на цялостната научно-изследователска и преподавателска дейност на гл.ас. д-р Искра Цанкова Петкова позволява да дам висока оценка. Тя е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република

България, Правилника за неговото приложение и Правилника на МУ- гр. Плевен.

Направеният анализ ми дава основание, убедено да предлага на уважаемите членове на научното жури и на членовете на Факултетския съвет, да гласуват с положителен вот за присъждане на **гл. ас. д-р Искра Цанкова Петкова** академичната длъжност **доцент** в област на висшето образование „Педагогически науки“, професионално направление „Педагогика“, научна специалност 05.07.01 – „Теория на възпитанието и дидактика“, за нуждите на преподаването по социална педагогика в сектор „Социални и фармацевтични грижи“ към Медицинския колеж в Медицинския университет – гр.Плевен.

10.11.2013г.

София

Рецензент:

/проф. д.п.н. Емилия Рангелова/